
Vergaderjaar 2019–2020

31 066

Belastingdienst

Nr. 651

VERSLAG VAN EEN GESPREK

Vastgesteld 2 juni 2020

De vaste commissie voor Financiën heeft op 18 mei 2020 overleg gevoerd over het rapport Toeslaggerelateerde CAF-zaken (Kamerstuk 31 066, nr. 608).

Van dit overleg brengt de commissie bijgaand geredigeerd woordelijk verslag uit.

De voorzitter van de commissie,
Anne Mulder

De griffier van de commissie,
Weeber

Voorzitter: Anne Mulder
Griffier: Freriks

Aanwezig zijn tien leden der Kamer, te weten: Van Kooten-Arissen, Kuzu, Leijten, Lodders, Anne Mulder, Edgar Mulder, Nijboer, Omtzigt, Snels en Van Weyenberg,

alsmede de heer Brouwer en de heer Roodnat.

Aanvang 14.00 uur.

De voorzitter:

Ik open dit gesprek met de heren Brouwer en Roodnat van de Auditdienst Rijk over het onderzoeksrapport over toeslaggerelateerde CAF-zaken. Ik heet beide heren van harte welkom.

Ik wil het vandaag als volgt gaan doen. De heren Roodnat en Brouwer hebben een presentatie. Die heeft u ook voor u. Ze zullen die verder toelichten. Als dat klaar is, doen we de vragen. Zullen we het zo doen? Ja. Ik geef het woord aan de heren Brouwer en Roodnat.

De heer Brouwer:

Dank u wel, ook voor de uitnodiging. Het is altijd mooi als wij onze rapportage ook kunnen toelichten. Misschien is het goed om ons voor te stellen. Ik ben Arno Brouwer. Ik ben accountdirecteur Financiën, EZK en LNV. Vanuit die optiek ben ik verantwoordelijk voor de onderzoeken die op deze departementen plaatsvinden.

De heer Roodnat:

Mijn naam is Jan Roodnat en ik ben projectleider van het onderzoek.

De heer Brouwer:

Het leek ons goed om in een nutshell de rapportage toe te lichten. Daar hebben we ook een aantal sheets voor neergelegd. De inhoud van de presentatie is eigenlijk heel simpel. We beginnen met het opdrachtvoorstel zoals wij dat gehad hebben. Daarna zullen wij onze bevindingen daarover helder maken.

Ik zit nu op sheet nummer 3. De doelstelling van het onderzoek was eigenlijk één centrale vraag. We hebben de CAF 11-zaak. In hoeverre heeft de Belastingdienst bij andere CAF-zaken op eenzelfde manier gehandeld als bij de CAF 11-zaak? Dat is eigenlijk de centrale vraag zoals die er lag. Die is onderverdeeld in negen subvragen. Die vragen zijn in goed overleg tot stand gekomen. U heeft daar als Kamer ook wat over mogen zeggen. Dat geldt ook voor de commissie-Donner. Uiteindelijk zijn we met de opdrachtgever tot die set van negen vragen gekomen. De scope bestaat echt uit de CAF-zaken, breed. Dat gaat dus zowel over de kinderopvang als in iets mindere mate ook over andere toeslagen die daarbij een rol speelden.

Het is goed om te memoreren dat de aanpak van het onderzoek zodanig is dat de Belastingdienst de gegevens heeft aangeleverd en dat wij daar het onderzoek naar hebben gedaan. Dat speelde eigenlijk op twee vlakken: enerzijds bij het in kaart brengen van die CAF-zaken en anderzijds bij de tijdlijn. In beide gevallen heeft de Belastingdienst de gegevens aangeleverd en hebben wij die beoordeeld c.q. gecontroleerd. Het onderzoek is een onderzoek waarin wij onze bevindingen presenteren. Dat is dus iets anders dan oordelen. Het is goed om dat te melden. Het gaat dus echt om de feitelijke bevindingen zoals wij die gezien hebben.

Ik kom vanzelf bij sheet nummer 4. De centrale vraag was dus: in hoeverre is er op eenzelfde wijze gehandeld als bij de CAF 11-zaak? Met de commissie-Donner zijn een aantal criteria afgesproken waarop wij hebben kunnen toetsen in hoeverre er sprake was van een vergelijkbare behan-

deling. Dat betekent bijvoorbeeld dat een toeslag is stopgezet voordat het onderzoek bij de individuele burger heeft plaatsgevonden. Het gaat ook over lange doorlooptijden van bezwaarschriften en over de intensieve uitvraag van stukken. Dat hebben wij in kaart gebracht. U ziet dat eigenlijk ook op de sheet. Ik vind het een beetje flauw om dat helemaal te herhalen, maar je ziet dat daar bij een substantieel aantal CAF-zaken ook sprake van is geweest. Bij 41 CAF-zaken zit ook stopzetting voor beoordeling. Daar zie je wel wat dingen in terugkomen.

De gehanteerde criteria voor de beoordeling komen letterlijk uit de wet- en regelgeving. Daarvoor is binnen de Belastingdienst ook een handboek beschikbaar. Je ziet dat er weinig ruimte was voor maatwerk. Eigenlijk komt dat punt van maatwerk pas recentelijk, vanaf 2019, meer aan de orde.

Voor ons onderzoek is de betrouwbaarheid van de informatie die er ligt natuurlijk belangrijk. De Belastingdienst heeft even wat tijd nodig gehad – en heeft daarbij ook volle medewerking verleend – om de CAF-zaken in beeld te brengen. Dat was niet primair uit de systemen te halen. Daar moest echt een afzonderlijke actie op plaatsvinden. Daar zijn dus afzonderlijke dossiers voor gemaakt en daar is vervolgens een afzonderlijk CAF-bestand voor gemaakt. Wij hebben natuurlijk beoordeeld en gecontroleerd of wij daar gebruik van konden maken, met name van dat bestand. Daarin zagen wij twee dingen. Enerzijds was het CAF-bestand op dat moment nog niet volledig gevuld. Ik zal dit precisieren. Het CAF-bestand bestaat uit twee onderdelen. Enerzijds bestaat het uit de geautomatiseerd aangeleverde gegevens. Dat ging goed. De termijnen en de dingen die uit de systemen komen, gingen goed. Het ging met name over de handmatig toegevoegde gegevens. Die waren niet allemaal volledig gevuld op het moment waarop wij het onderzoek deden. Ten tweede hebben wij gezien dat er met name bij de stopzettingen voordat voor de burger een individuele beoordeling van de stukken had plaatsgevonden, fouten zaten. Die hebben wij bij ons onderzoek dus gecorrigeerd, zodat de juiste informatie in ons onderzoek naar voren komt.

Een laatste onderwerp dat in onze rapportage naar voren kwam, betreft de tijdlijn: wie wist wat wanneer? Dat is met name gespecificeerd op het gebied van de politieke top en de ambtelijke top. Let op: het is geen persoonsgericht onderzoek. Wij hebben de tijdlijn geverifieerd die door de Belastingdienst is opgesteld. Daar is wel een goed beeld uit te creëren. Je ziet dat er op de afzonderlijke criteria eigenlijk al vrij snel informatie beschikbaar was, ook bij de ambtelijke en politieke top. Alleen het in samenhang zien is op een later tijdstip geweest. Dat is echt vanaf 2017 in beeld gekomen.

Tot slot wil ik nog één onderwerp benoemen. Dat is het begrip van nationaliteit. Ook daarover zijn in onze rapportage wat vragen gegeven. Ik wil daarbij wel nadrukkelijk melden dat de Autoriteit Persoonsgegevens op dat vlak ook bezig is met een onderzoek en dat het rapport daarvan natuurlijk nog moet komen. Bij de beantwoording van de vragen zoals wij die hebben gedaan, hebben wij gezien dat er een risicoselectiemodel is, waarbij nationaliteit een van de indicatoren is. Wij hebben ook gezien dat in de CAF-dossiers zogenaamde query's zaten die over nationaliteit gingen. Dat is natuurlijk wel hetgeen wij in het dossier kunnen zien. In hoeverre er daadwerkelijk gebruik van is gemaakt, is een volgende vraag. Dit geeft volgens mij in een nutshell weer hoe ons onderzoek is geweest en wat de resultaten op hoofdlijnen zijn. U zult ongetwijfeld vragen hebben.

De voorzitter:

Dank voor deze inleiding. Dan ga ik naar de leden van de Kamer. Ik begin met de heer Omtzigt. Ik probeer hier een gesprek van te maken. Als de heer Omtzigt een vraag heeft, als daar een antwoord op komt en als een ander lid op datzelfde punt ook nog een vervolgvraag heeft, probeer ik

daar dus ruimte voor te geven. We kijken of dat gaat lukken. De heer Omtzigt.

De heer **Omtzigt** (CDA):

Dank u wel, voorzitter. Dank aan de ADR voor het onderzoek en ook uitdrukkelijk voor het feit dat u hier in de openbaarheid een toelichting wil geven op dit onderzoek. Dat stellen wij zeer op prijs, want dat geeft ons bij dit belangrijke onderwerp ook een kans om de samenleving te laten zien welk werk wij hier aan het doen zijn. Dat is best heel belangrijk, want er zijn nogal wat ouders die hierdoor getroffen zijn.

U werkt op basis van de documenten die u ontvangen heeft van de Belastingdienst. In uw rapport schrijft u: «De dossiers van de Directeur-Generaal Belastingdienst aan opvolgers in dezelfde functie, het dossier van de Staatssecretaris bij overdracht aan de opvolger in dezelfde functie in 2014 en een aantal vergaderverslagen hebben wij niet ontvangen.» Dat betekent dat u aan de Belastingdienst gevraagd heeft of u het dossier mocht hebben van toen de heer Weekers aftrad en de heer Wiebes aantrad en dat dat er niet was. Er is twee keer een wisseling van de directeur-generaal van de Belastingdienst geweest en er is dus geen overdrachtdossier. Wat voor andere dingen ontbreken er dan? Ontbreken er dingen van de bestuursraad, van de toeslagen, van het managementteam? Ontbreken er misschien verslagen van de ministersstaf? Wat voor dingen weigert de Belastingdienst aan u te geven waardoor u uw onderzoek niet kunt doen en welke gevolgen heeft dat voor uw onderzoek?

De heer **Brouwer**:

U doelt op het onderdeel van de tijdlijn die wij geverifieerd hebben op basis van de onderliggende documenten die daarbij lagen. Toen wij het onderzoek deden, hadden wij in ons hoofd zitten dat een aantal stukken relevant zouden kunnen zijn in het kader van de tijdlijn. Daarbij zijn ook deze stukken genoemd. Deze stukken hebben wij niet ontvangen van de Belastingdienst. Volgens mij zijn hier ook Kamervragen over gesteld. Volgens mij heeft de Belastingdienst daarop ook geantwoord waarom de Belastingdienst die stukken als zodanig niet kon opleveren. Wij hebben ze gewoon niet ontvangen. Als wij die stukken niet gekregen hebben, vinden wij dat wij dat in onze rapportage moeten opnemen. Dat hebben wij als zodanig gedaan.

De heer **Omtzigt** (CDA):

Ja, dat heeft u helder gedaan, maar welke gevolgen heeft dat? Als er geen overdrachtdossiers zijn ... Een overdrachtdossier is meestal het dossier waarvan de voorganger zegt: dit zijn de vijf heikele dossiers; pas op, want daar is iets aan de hand. Daar is een overdrachtdossier voor. Hoe kan het dat bij de Belastingdienst jaar in, jaar uit geen overdrachtdossiers te vinden zijn? Hoe beoordeelt u dat? Vindt u dan dat men bij de Belastingdienst zorgvuldig is geweest?

De heer **Brouwer**:

Ik denk dat wij in onze rapportage ook een opmerking hebben gemaakt over de informatie, de kwaliteit van de informatiehuishouding zoals die binnen de Belastingdienst is. Ik denk dat u de vragen die u daar verder over stelt, echt bij de Staatssecretaris neer moet leggen. Dat is niet iets waar ik verder wat mee kan.

De **voorzitter**:

De heer Omtzigt nog.

De heer **Omtzigt** (CDA):

Kunt u dan feitelijk aangeven welke documenten u gevraagd heeft en welke niet opgeleverd zijn, behalve de overdrachtsformulieren? Zijn dat verslagen van managementteams? Zijn dat individuele dossiers? Zijn dat verslagen van de ministersstaf? Hoeveel verslagen zijn er geweigerd?

De heer **Brouwer**:

Ik kan daarvoor verwijzen naar het antwoord dat daar in de Kamerbrief over is gegeven. In een aantal gevallen zijn verslagen niet aangetroffen, zonder dat hiervoor een reden bekend is: één keer bestuursraad 2016, één keer mt Toeslagen 2013, twee keer mt Toeslagen 2014, opdrachtgever/opdrachtnemersoverleg Financiën/SZW en enkele verslagen van de ministersstaf. Dat kunnen we dus concreet aangeven. Dat is ook gedaan in de beantwoording van de Kamervraag.

De **voorzitter**:

De heer Omtzigt nog.

De heer **Omtzigt** (CDA):

Tot slot: welke gevolgen heeft het voor de kwaliteit van het onderzoek dat u kunt doen als belangrijke stukken, zoals de verslagen van de ministersstaf, het mt of de bestuursraad, niet aanwezig zijn? Kunt u dan een volledig onderzoek doen en wat zegt dit over de informatiehuishouding aan de top van de Belastingdienst?

De heer **Brouwer**:

Dat is een lastige vraag. Ik zal die vanuit mijn persoon beantwoorden. Uit de tijdlijn komt een bepaald beeld. Dat beeld is dat er eigenlijk toch al wel in een vrij vroeg stadium dingen bekend waren. Als we naar deze stukken kijken, is de vraag in hoeverre zij dat beeld veranderd zouden hebben. Dat is vanuit de inhoudelijke kant de vraag. Voor de rest kunnen wij als onderzoeker natuurlijk niet verder gaan. We kunnen alleen maar datgene toetsen wat er is. Van wat er niet is, kunnen we opschrijven dat het er niet is. Verder dan dat kunnen we natuurlijk niet gaan, maar de vraag is of het beeld er anders door zou zijn.

De **voorzitter**:

De heer Snels, in aanvulling op dit punt.

De heer **Snels** (GroenLinks):

Ja, over die overdracht van de dossiers, de verslagen van de bestuursraad en dat soort stukken. Ik vraag me af hoe dat in de praktijk werkt als jullie onderzoek doen. Jullie krijgen die stukken niet, maar jullie hebben daar wel naar gevraagd. Vraag je daar dan nog een keer naar en ga je op zoek? Hoe werkt dat nou in de praktijk? Of moeten jullie als onderzoekers dan direct genoeg nemen met het antwoord van het departement: sorry, die documenten kunnen we niet leveren? Hoe werkt dat en wat betekent dat voor het onderzoek?

De heer **Brouwer**:

Zoals u van ons kunt verwachten, doen wij natuurlijk gedegen onderzoek. Wij hebben ook bepaalde kwaliteitsstandaarden die daarbij een rol spelen. Dat betekent dat wij natuurlijk wel doorvragen en dat we meerdere keren vragen om stukken boven water te krijgen. Als ze op een gegeven moment niet gegeven worden, is in de rapportage opschrijven dat we ze niet gezien hebben, uiteindelijk natuurlijk het maximale middel dat wij kunnen gebruiken. Wij kunnen ze niet boven water toveren. Dat gaat niet; dat lukt niet.

De heer **Snels** (GroenLinks):

Maar hoe werkt dat in de praktijk? Is het de ambtelijke top die jullie wel of niet inzicht geeft in de stukken? Is het de Staatssecretaris die daar besluiten over moet nemen? Hoe werkt dat nou in de praktijk? Jullie doen onderzoek en jullie hebben daar documenten voor nodig. Jullie weten dat er documenten zijn of zouden moeten zijn. Tot hoe hoog in de boom ga je om uiteindelijk die stukken wel of niet te krijgen totdat je uiteindelijk de conclusie moet trekken dat jullie in het rapport opschrijven dat jullie ze niet gekregen hebben?

De heer **Brouwer**:

In eerste instantie hebben wij natuurlijk onze contactpersonen, die ons ook helpen bij het onderzoek en die de coördinatie binnen de Belastingdienst kunnen doen. U kunt zich voorstellen dat het een hele grote dienst is waar op heel veel verschillende plekken zaken zijn. We hebben dus natuurlijk bepaalde mensen nodig die ons daarbij helpen. Die komen tot een bepaalde hoogte en dan lukt het niet meer. Dan gaan we natuurlijk wel escaleren. Dan gaan we natuurlijk wel proberen om die informatie boven water te krijgen en om ook aan te geven: als het er niet is, dan gaan we dat op een gegeven moment in de rapportage opschrijven. Dan krijgen we dus hier het gesprek.

De heer **Snels** (GroenLinks):

En tot waar is er geëscaleerd?

De heer **Brouwer**:

We hebben het tot en met de Staatssecretaris hierover gehad.

De **voorzitter**:

Dan mevrouw Leijten.

Mevrouw **Leijten** (SP):

Het is natuurlijk een langverwacht rapport geweest en het is natuurlijk best wel saillant dat u niet alle informatie heeft gekregen. Ik wil daar dus toch nog even op doorgaan. U zegt: tot de Staatssecretaris. Is dat Menno Snel geweest of is dat de nieuwe Staatssecretaris geweest? En heeft u ook aan de commissie-Donner laten weten dat dit zo moeizaam ging? Wist ook zij hiervan?

De heer **Brouwer**:

Wij hebben regelmatig contact gehad met de commissie-Donner. Het is wel zo, als je kijkt naar de relatie tussen het rapport van de commissie-Donner en onze rapportage, dan zit die met name op het onderdeel van het CAF-bestand en de CAF-dossiers en de beelden die daaruit naar voren komen. De centrale vraag, als we naar CAF-11 kijken, is in hoeverre dat bij andere CAF-zaken ook heeft gespeeld. Daar zat ook de focus op. De tijdlijn was voor Donner relatief gezien wat minder interessant. Dan over de vraag met wie we dit besproken hebben, ...

De **voorzitter**:

Het is lastig, hè, om op 1,5 meter te overleggen?

De heer **Brouwer**:

Hebben jullie het al gehoord of niet? Dat dan weer niet. Er zit een wat meer down-to-earth verhaal achter. Wij hebben het vanuit ons perspectief kunnen bekijken. Als we naar de notulen kijken, dan zeggen wij heel simpel: wij verwachten dat er elke week een mt Toeslagen is. Dat is een redelijke veronderstelling. Dan zou je verwachten dat er 52 verslagen zijn. Dan krijgen we er bijvoorbeeld 50. Dan missen we er twee. Daar hebben we natuurlijk wel naar gezocht. Dan is de vraag of die er wel

of niet zijn geweest. Is er een special geweest? Zijn daar wel notulen van gemaakt? Daar zitten nog wat haken en ogen aan. Wij vonden het wel zodanig zwaar dat we het in de rapportage op hebben genomen, maar je ziet wel dat er links en rechts nog wat over te zeggen valt, om het zo te zeggen. Ik vind het wat harder ten aanzien van de overdrachtdossiers. Daarvan zou je kunnen zeggen dat zij er zouden moeten zijn. Maar ook daarvan is bij de beantwoording van de Kamervragen door de Belastingdienst aangegeven wat jullie kunnen nalezen.

De heer **Roodnat**:

Ik wilde mijn collega even aanvullen.

De **voorzitter**:

De heer Roodnat, er is een vervelend gepiep. Dat is geen muis, maar dat zit in de microfoon.

De heer **Roodnat**:

U zei dat het wat stroperig ging met de informatieverstrekking. We hebben de uitzondering in ons rapport opgenomen. Wij hadden het erover dat 95% of meer van de informatie direct beschikbaar was. De vergaderverslagen die we in ons rapport hebben genoemd, die ontbreken. Daar hadden we wel een aanwijzing dat er een vergadering geweest zou zijn, bijvoorbeeld omdat in een vorig vergaderverslag wordt verwezen naar de vergadering in de toekomst of vanuit de toekomst terug. Ik wil wel benadrukken dat dit echt uitzonderingen zijn en dat de Belastingdienst er bij de informatieverstrekking alles aan heeft gedaan om ons tijdig de goede informatie te geven.

De **voorzitter**:

Ik zie mevrouw Leijten nog en meerdere leden. U krijgt allemaal het woord, hoor.

Mevrouw **Leijten** (SP):

Ik vroeg welke Staatssecretaris en wanneer u die escalatie heeft neergelegd. Dank dat u ook heeft toegelicht dat u dacht dat die documenten bestonden. Dat is ook een vraag die iemand zal hebben gesteld. Kunt u uitleggen bij wie u precies heeft aangeklopt in die escalatie en wanneer dat was?

De heer **Brouwer**:

Uiteindelijk hebben we het ook besproken met de huidige Staatssecretaris.

De **voorzitter**:

Dan de heer Mulder en mevrouw Lodders en ik zag de heer Kuzu.

De heer **Edgar Mulder** (PVV):

Dank u wel, voorzitter. Na de publicatie van uw rapport zijn er wat berichten verschenen in de media, onder andere over noodkreten van ambtenaren richting Staatssecretaris Wiebes en Minister Asscher. Het ging vooral over één document. Dat was van 20 november 2014. Dat heet «Terugvordering kinderopvangtoeslag in verband met fraude kindercentrum De Parel». Daarbij had de heer Wiebes in de kantlijn aantekeningen gemaakt. Zat dat stuk bij de documenten die u ontvangen heeft of heeft u dat juist niet ontvangen?

De heer **Brouwer**:

Die zaten bij de stukken van de tijdlijn, dus die zaten erbij.

Mevrouw **Lodders** (VVD):

Dank voor uw komst en presentatie en het feit dat u hier met ons in gesprek wil gaan. Ik wil ook even doorgaan op het voorliggende punt. Ik heb begrepen dat u als ADR niet de bevoegdheid heeft om door te pakken op het moment dat informatie niet gedeeld wordt die u wel vraagt. Die vraag stel ik even expliciet. En dan de vervolgvraag. Ik hoor u net zeggen dat ongeveer 95% van de informatie die gevraagd is, of misschien zelfs wel iets meer, direct geleverd is. Maar wat zegt het feit dat informatie niet aangereikt wordt over de rest van dat onderzoek? U heeft als onderzoekscommissie om een aantal documenten gevraagd. Is het zo dat de Belastingdienst ook actief zelf zaken heeft geleverd?

De heer **Brouwer**:

Kijk, wij kunnen natuurlijk wel doorpakken, alleen, als het er niet is, is het er niet en dan kunnen we niet verder dan het in de rapportage opstellen. En wat zegt dit over de rest van de rapportage? Als we kijken naar het eerste onderdeel, over de CAF-dossiers, is in het verleden een deel van de CAF-dossiers in beeld gebracht. We hebben in de rapportage opgeschreven hoe dat proces tot stand is gekomen. Daarmee kunnen wij niks zeggen over de volledigheid, dat is een stap te ver, maar je kan wel zien dat het proces om de informatie boven water te krijgen zo zorgvuldig mogelijk is geweest.

De heer **Roodnat**:

Nog één aanvulling: wat we hebben gevraagd en wat niet is geleverd, staat limitatief in het rapport.

De **voorzitter**:

Mevrouw Lodders nog?

Mevrouw **Lodders** (VVD):

Ik was nog even aan het kauwen op de opmerking over de bevoegdheid om door te pakken. Ik hoor u zeggen: als het er niet is, dan is het er niet, dus dan gaat u ervan uit dat het er ook niet is, dus die sla ik even op.

De heer **Roodnat**:

Sorry dat ik u onderbreek, maar mag ik u toch ...

De **voorzitter**:

Ja, het is een gesprek. Gaat uw gang.

De heer **Roodnat**:

Er wordt gezegd: als het er niet is, dan is het er niet. Dat komt op mij over als: nou, dan is het er niet. We schrijven dat op, maar wij doen nog wel meer dan dat. Je kijkt ook naar andere bronnen. Bij die vergaderverslagen kijk je naar de vergaderingen erna en ervoor. Als stukken er niet zijn en je zegt: hé, ik zie in die bron dat ze er wel zijn, proberen wij er alles aan te doen, en die ervaring heb ik ook bij de Belastingdienst, om die stukken wel beschikbaar te krijgen voor het onderzoek. Ik wil toch benadrukken dat je wel degelijk ook naar andere aanwijzingen en bronnen kijkt om die stukken op het spoor te komen.

Mevrouw **Lodders** (VVD):

Helder, dank u wel. U geeft aan – en terecht, denk ik – dat het een rapport is van bevindingen, geen oordeel, dus ik vraag naar de bevindingen. U heeft ongetwijfeld ook echt gesproken met mensen. Heeft u in die gesprekken ook het gevoel ontdekt van mensen dat er twijfel was bij de handelwijze? Kunt u daar iets over zeggen?

De voorzitter:

Nou grijp ik even in, mevrouw Lodders. We hebben hier het punt welke stukken de ADR wel of niet heeft gekregen. Ik ga zo de rij af en dan komt u weer aan de beurt, maar het gaat nu om het punt welke stukken de ADR wel of niet heeft gekregen. We discussiëren dat even uit zodat het helder is en dan gaan we daarna naar het volgende onderwerp. Dan zie ik nu de heer Kuzu.

De heer Kuzu (DENK):

Precies op dat punt had ik een vraag. Ik haal een aantal interessante elementen uit de antwoorden die tot nu toe zijn gegeven. Het eerste is dat we 95% van de gevraagde informatie hebben gekregen en 5% niet. Hoe kan je informatie die je niet hebt gekregen, kwantificeren op basis van een percentage, vroeg ik me af. Verder werd er gesteld dat er ook met de huidige Staatssecretaris is gesproken. Dat betekent dat u ook met de vorige Staatssecretaris heeft gesproken. Ik neem aan dat dat klopt. Als dat niet zo is, hoor ik dat graag. Dan de laatste vraag die ik heb. Welke reden werd er eigenlijk gegeven voor het niet geven van die informatie? U gaf aan dat er een aanwijzing is dat er een vergadering zou zijn. Wordt ontkend dat die vergadering er was of was de inhoud daarvan besloten? Heeft u doorgevraagd over de reden waarom de informatie die u vroeg, niet aan u werd gegeven?

De voorzitter:

Drie vragen in één, een cocktail van vragen heet dat.

De heer Brouwer:

Wij hebben niet met de vorige Staatssecretaris gesproken. Over dat percentage, dat vind ik altijd een beetje lastig. Dat krijgt misschien ook een verkeerde connotatie, vind ik. Wij hebben limitatief opgeschreven welke punten wij niet gehad hebben. Dat staat ook in de beantwoording van de Kamervragen. Dat is hetgeen wat wij niet gezien hebben. Wij vonden dat belangrijk genoeg om dat in de rapportage op te nemen.

De heer Kuzu (DENK):

Dan blijft eigenlijk de derde vraag nog openstaan. U vraagt of u informatie mag hebben. U gaf ook het voorbeeld van de aanwijzing dat er een vergadering geweest zou zijn. Heeft u nog doorgevraagd naar de redenen waarom u die informatie die u vroeg niet heeft gekregen?

De heer Brouwer:

Volgens mij staat ook in de beantwoording van de Kamervragen vermeld waardoor de Belastingdienst niet in staat was om die informatie te geven, dus daar verwijs ik naar.

De heer Kuzu (DENK):

Voorzitter, we hebben hier met elkaar een gesprek. Ik moet ook eerlijk toegeven dat ik hier aan tafel zit als vervanger, maar het zou wel fijn zijn als we in een gesprek antwoord krijgen op de vragen die we gesteld hebben. U kunt verwijzen naar een hoop informatie, maar het zou goed zijn als u dat ook even helder kunt maken.

De heer Roodnat:

Uw vraag was of er ook nog gevraagd is naar de redenen waarom bijvoorbeeld die vergaderverslagen ontbreken. Wat wij gedaan hebben, samen met de Belastingdienst in dit geval, is dat we de secretaris van zo'n overleg hebben benaderd en gezamenlijk hebben gekeken op schijven waar dat verslag was. We hebben uitgebreid gezocht en waar het kon de reden erachter gezet waarom dat verslag er niet was. Soms was de reden duidelijk, bijvoorbeeld vakantie of dat de vergadering niet door was

gegaan, dan was dat ook bekend, maar voor sommige verslagen is de reden onbekend.

De heer **Kuzu** (DENK):

De allerlaatste vraag over dit onderwerp en dan hou ik echt op.

De **voorzitter**:

Ik zit even te kijken, meneer Kuzu. Ik probeer het themagewijs te doen. Maar ik wil ook alle leden de kans geven om een vraag te stellen. Dat kan gaan bijten. We hebben nog een uur, dus we moeten ons ook beperken in de vervolgvragen, want anders kunnen we hier de hele tijd over doorspreken. Dit gezegd hebbende, de heer Kuzu.

De heer **Kuzu** (DENK):

Voorzitter, dan ga ik me inhouden.

De **voorzitter**:

Oké. Dan kom ik bij de heer Snels.

De heer **Snels** (GroenLinks):

Ik wil nog één vraag stellen over die informatie en dan heel specifiek over waar de heer Mulder net ook over begon: het memo met de aantekeningen van Staatssecretaris Wiebes. Is dat voor jullie ook aanleiding geweest om bij Sociale Zaken en Werkgelegenheid expliciet informatie-memo's op te vragen? Hoe is dat gegaan op dat ministerie?

De heer **Brouwer**:

Dit deel valt buiten de scope van de opdracht. We hebben puur de tijdlijn beoordeeld en daar valt het deel van SZW uiteindelijk buiten.

De **voorzitter**:

Meneer Snels, voor u geldt hetzelfde als voor de heer Kuzu.

De heer **Snels** (GroenLinks):

Laatste vraag, voorzitter. Ik zal me in mijn eigen termijn ook inhouden. Bij een deel van die tijdlijn was het terugkijken. Het tragische in de politiek, om het maar even breed te zeggen, is: als we in 2014 een ander besluit hadden genomen, hadden we heel veel ellende bespaard. We zijn ook in die tijdlijn op zoek wie wanneer welke besluiten heeft genomen. Dat memo van de Staatssecretaris was zo belangrijk omdat op dat moment wetgeving aangepast had kunnen worden. Dan is het interessant om door te vragen naar wat er met dat memo is gebeurd. Daarvoor moet je als onderzoeker toch bij SZW zijn. U heeft daarin geen aanleiding gezien om bij SZW na te gaan wat er met die voorstellen is gebeurd? Dat waren toch signalen van de Belastingdienst dat het beleid te hard was, te streng, te strikt, met te grote gevolgen voor grote groepen mensen. Wat er verder met dat memo is gebeurd, heeft u niet onderzocht?

De heer **Roodnat**:

Ik beantwoord dit even vanuit de rapportage. Het zou, denk ik, te veel tijd vragen om precies op te zoeken waar het staat, maar er staat wel ergens een linkje in onze rapportage dat vanuit Financiën – en dan praat ik over de aandacht voor de casus van De Parel en De Appelbloesem, die daar nog vóór zat – wel de gedachten ontstonden dat dit toch wel heel vervelend uitpakt voor de burger, voor het toeslagrecht of ouders. Toen is er vanuit Financiën een signaal gegaan naar SZW om dit bespreekbaar te maken. Nou, tot zover hebben we het gevolgd. Vanaf dat moment zijn er wel gesprekken geweest tussen SZW en Financiën, maar dat is verzand, de nadruk is komen te liggen op fraudebestrijding en dit aspect is minder belicht. Dat is onze waarneming.

De voorzitter:

Het punt welke informatie u wel of niet heeft gekregen, laten we dan nu even liggen. Ik ga naar mevrouw Leijten voor haar vraag.

Mevrouw Leijten (SP):

Dank, voorzitter. Ook dank voor uw onderzoek. We hebben er lang naar uitgekeken en het is natuurlijk niet gek dat we dat dan ook proberen te ontrafelen, en dat het ons dan natuurlijk opvalt dat bepaalde stukken er niet waren. Wat voor mij ook opviel, was dat u het op basis van de tijdlijn van de Belastingdienst heeft gemaakt. En daar zou ik het graag met u over willen hebben, over die tijdlijn. Zoals ik begreep uit uw presentatie, is die door de Belastingdienst gemaakt en door u getoetst. Als ik daarnaar kijk, en dat doe ik vanuit de blik van «wat heb ik eigenlijk allemaal meegekregen in de tijd dat we hiermee bezig zijn», dan mis ik heel sterk zaken als dat er doorgeprocedeerd werd, dat de landsadvocaat werd ingeschakeld. Zijn dat zaken die jullie aangeleverd hebben gekregen, waarnaar jullie hebben gekeken in de tijdlijn, en waarom wel of niet?

De voorzitter:

Heren, als u onderling overlegt, mag dat ook via de microfoon. Dat is misschien nog gemakkelijker.

De heer Roodnat:

Nou, waar ons overleg over ging was tevens het antwoord. De Belastingdienst heeft een uitgebreide tijdlijn. Die is ook opgevraagd, en als het goed is ook ter beschikking gesteld aan jullie. Wij hebben ons in onze tijdlijn gefocust op beginmomenten. Je ziet dan ook soms behandelingen bij de Nationale ombudsman staan die vóór die tijdlijn liggen. Dus we hebben wel gekeken aan de hand van openbare informatiebronnen of er voor 2012 ook al signalen waren die duiden op issues die in ons rapport worden behandeld. Er waren gesprekken met de heer Donner, en die weet precies welke, ook individuele, zaken er zijn geweest waarbij issues als deze aan de orde zijn geweest. Daar hebben we ons minder op gefocust. Dus we hebben ons gefocust op de tijdlijn en wat is aangeleverd, en daarnaast met name op openbare bronnen, bijvoorbeeld bij de Nationale ombudsman of stukken die voor de tijdlijn zaten.

De voorzitter:

Mevrouw Leijten nog?

Mevrouw Leijten (SP):

Ja, voorzitter. In de nasleep van die CAF heeft u natuurlijk bekeken en bestudeerd: is daar vergelijkbaar gehandeld? Maar in die hele CAF 11-zaak, die natuurlijk de eerste aanleiding was tot wat de «Toeslagenaffaire» is gaan heten, is heel lang doorgeprocedeerd met de landsadvocaat aan de zijde. Het lijkt mij dat daarover bestuurlijke besluiten worden genomen. Na dat gedeelte, dus eigenlijk wat er na 2017 is gebeurd met mogelijke rechtszaken, hebben jullie dus eigenlijk niet verder gekeken naar welke besluitvorming er heeft plaatsgevonden, wie daarop toen heeft besloten om door te procederen? Dat zijn elementen die in ieder geval voor mij, maar ook voor de Kamer, wel schokkend zijn geweest, omdat we aanleiding hebben om te denken dat daarbij ook met niet-volledige dossiers naar de Raad van State is gegaan, door de landsadvocaat in dit geval. En dit was wel openbaar bekend en het is ook besproken in de Kamer voordat u uw onderzoek startte. Dus ik zou graag weten: waarom zit die juridische nasleep van de CAF 11-zaak en andere CAF-zaken niet in de reikwijdte van het onderzoek? Komt dat van u uit? Het kan ook zijn dat u het niet gezien heeft, of dat het er in het overleg niet uit is gekomen. Maar het zit ook niet in de tijdlijn van de Belastingdienst, dus daarom denk ik een beetje dat ze u daarmee op een bepaald spoor hebben gezet,

waardoor een bepaald gedeelte helemaal uit beeld is geweest. Dat zou dan wel heel zonde zijn.

De heer **Brouwer**:

Ik ga toch even terug naar het onderzoeksvoorstel zoals wij dat uiteindelijk hebben gedaan, waarbij eigenlijk puur de kernvraag is of er bij CAF 11 vergelijkbaar is gehandeld met andere CAF-zaken. En daar zitten die negen subvragen natuurlijk in. En die negende vraag gaat eigenlijk alleen maar over wanneer de ambtelijke leiding en de politieke top wisten van het onrechtmatig handelen en andere problemen. Daarvan hebben wij ook de focus van ons onderzoek gemaakt. Ik begrijp heel goed dat er heel veel vragen te stellen zijn over alles wat hiermee te maken heeft, maar dat kan ons onderzoek niet allemaal behelzen. Dus wij hebben het onderzoek gedaan en wij hebben die negen vragen beantwoord; die hebben wij zo goed mogelijk beantwoord, en dat is het.

Mevrouw **Leijten** (SP):

Het puzzelt mij een beetje. Aan de ene kant zegt u dat het ministerie het disproportioneel vond en de bel aan het luiden was bij Sociale Zaken, maar daar niet doorheen kwam. Het is een groot vraagteken wat daar toen is gebeurd. Maar tegelijkertijd zien we natuurlijk dat diezelfde Belastingdienst, die het eigenlijk disproportioneel vond, in de jaren daarna wel het besluit neemt om door te procederen en door te procederen, eigenlijk om op die manier een beleid voor de Raad van State geaccordeerd te krijgen. Daar moet dan toch ook besluitvorming op zijn? En dat zou prima onder 9 kunnen vallen, want het zijn toch de ambtelijke leiding en de politieke top die de besluiten nemen om te procederen.

De heer **Roodnat**:

Naar aanleiding van de vraag van mevrouw Leijten: in één onderdeel van ons rapport wordt gerefereerd aan een zaak die aanhangig is gemaakt door Financiën, en dat gaat over wat er in een beroepsdossier moet zitten. Een van onze controlepunten was: is er een deugdelijke onderbouwing van, in dit geval, de beroepszaak? Toen liepen we tegen die actie aan, en zagen we, als ik het zo mag zeggen: hé, dat is op dit moment onder de rechter. Maar wat moet nou precies de inhoud zijn van een beroepsdossier? Dat hebben we ook vermeld in het rapport. Maar anderszins hebben wij verder geen acties vanuit de politieke top, arresten of uitspraken die er zijn geweest, gevolgd.

De heer **Snels** (GroenLinks):

Zoals u zei, u presenteert bevindingen, geen oordelen. Nu toch even vanuit een oordeel, of een zwakke plek zoals de commissie-Donner het ziet. Het gaat over de prikkels die in het fraudebeleid zaten en de financiering daarvan tussen 2012 en 2015. Een deel van de begroting van SZW, en misschien ook wel van de Belastingdienst, was afhankelijk van de opbrengsten uit fraudebestrijding. Donner vindt dat, terugkijkend, niet bepaald bevorderlijk voor de wijze waarop fraudebeleid vormgegeven zou moeten worden. Die perverse prikkels, kunnen jullie die terugvinden in documenten, in dossiers, in de aanpak, in het handboek, in de instructies die medewerkers van de Belastingdienst hebben gekregen om maar zo streng mogelijk op te treden tegen fraude?

De heer **Brouwer**:

Dat is geen specifiek onderdeel van ons onderzoek geweest, dus dat is heel lastig. Daar hebben wij niet op gefocust. Wij hebben die negen vragen proberen te beantwoorden, en dit zit daar niet in. Dus dit is ons ook niet als zodanig opgevallen. Jan?

De **voorzitter**:

Het zit niet in het onderzoek, is het antwoord. De heer Snels nog op dit punt? Anders ga ik naar de heer Kuzu.

De heer **Snels** (GroenLinks):

Het is dus ook niet opgevallen in verslagen die jullie hebben gehad, in instructies? De commissie-Donner heeft zich erg gebaseerd op het onderzoek dat jullie gedaan hebben. Op basis waarvan komt de commissie-Donner dan tot dat oordeel, vanuit jullie perspectief?

De heer **Roodnat**:

Het is misschien een beetje een lullig antwoord, maar ik denk dat het goed is om dat aan de commissie te vragen. Ik heb het ook in het rapport gelezen. Ik zou het aan de commissie vragen.

De **voorzitter**:

Dat kan, want die commissie komt straks op bezoek. Mevrouw Van Kooten-Arissen op dit punt?

Mevrouw **Van Kooten-Arissen** (GKVK):

Dank u wel, voorzitter. Veel dank aan de onderzoekers voor hun komst. Ik heb nog een vraag over de conceptversies. Follow the Money heeft een andere versie dan de eindversie in handen gekregen. Het schijnt eigenlijk gebruikelijk te zijn dat onderzoekers met het ministerie onderhandelen over de eindversie. In het concept dat Follow the Money in handen heeft, staat een andere zinsnede over niet-Nederlandschap. Waarom is dat niet doorgedrongen tot de eindversie? Kunt u daar iets meer over vertellen?

De **voorzitter**:

Mevrouw Van Kooten-Arissen, u krijgt straks ook nog het woord. Wat ik probeer te doen, is als een van uw collega's een vraag stelt over een bepaald onderwerp en andere leden over datzelfde onderwerp ook nog vragen hebben, hun daartoe de kans te geven, zodat er een gesprek komt. Maar u komt nu met een nieuw onderwerp. Dat is prima, maar we bewaren dat even tot zo meteen, als u het niet erg vindt. Zo probeer ik een beetje structuur aan te brengen, en er tegelijkertijd voor te zorgen dat iedereen aan het woord komt. We houden uw vraag dus vast. De heer Kuzu nu.

De heer **Kuzu** (DENK):

Ja, voorzitter. Ik wilde een vraag stellen over de tweede nationaliteit. In uw bevindingen geeft u aan dat er in de periode 18 april 2014 tot en met 22 oktober 2018 zo'n 100 zoekopdrachten blijken te zijn uitgevoerd binnen die CAF-zaken. Later, recent, hebben we nog de uitspraak van de Belastingdienst gehad waarin die eigenlijk toegeeft dat er sprake was van etnisch profileren, waarbij het gaat om 11.000 gevallen. Zit er in de informatie die u niet heeft gekregen, wellicht meer? Zijn er meer gevallen bekend van zoekopdrachten op basis van een tweede nationaliteit? Dat is één. En om het boeketje compleet te maken: wat is eigenlijk de logica van het gebruiken van de tweede nationaliteit? U geeft aan dat er een risicoselectiemodel bij de Belastingdienst is. Wat is nou eigenlijk de logica van het gebruik van een tweede nationaliteit bij die risicoselectie?

De heer **Brouwer**:

De scope van het onderzoek ligt rondom de CAF-zaken. Dat betekent dat we het met name rondom die 149 CAF-zaken hebben bekeken. Daar zit dat verschil met die 11.000 zaken in: onze scope is kleiner, wat het onderzoek betreft. En ten aanzien van het risicoselectiemodel zelf: dat is een zelflerend systeem, dacht ik. Door de Belastingdienst wordt nationaliteit als een van de vele indicatoren gebruikt om het te bepalen, en daar wordt

een hoger risico aan gekoppeld. En op basis van de resultaten die gedurende al die jaren worden gemaakt, worden die indicatoren belangrijker of minder belangrijk gemaakt; dat is het risicoselectiemodel in een nutshell. Tja, dat is hoe het risicoselectiemodel werkt.

De heer **Roodnat**:

Mag ik mijn collega nog even getalsmatig aanvullen? We hebben 149 CAF-zaken onderkend, en daarvan hebben we in 100 CAF-zaken gezien dat de tweede nationaliteit is aangevraagd of geselecteerd. En er zijn ook dossiers – en dan kom ik weer op de informatiehuishouding – die niet geheel compleet lijken te zijn, dus het zou best nog bij meer CAF-zaken geweest kunnen zijn, dus boven die 100, waarbij de tweede nationaliteit als gegeven is opgevraagd.

De heer **Kuzu** (DENK):

Dank in ieder geval voor dit antwoord: het kunnen er meer zijn. Ik denk dat het ook geloofwaardiger is dat het er meer kunnen zijn. Ik weet ook hoe zo'n risicoselectiemodel werkt, maar ik vraag me het volgende af. In die lijst staan zo veel risicoselecties en zo veel verschillende indicatoren, hoe kan het nou zo zijn dat er een indicator wordt toegevoegd op basis van tweede nationaliteit, wat een hoog risico zou kunnen vormen? Kunt u daar antwoord op geven?

De **voorzitter**:

U mag ook rustig via de microfoon met elkaar van gedachten wisselen, zeg ik tegen onze gasten. Dat klinkt een beetje flauw, maar als wat u tegen elkaar zegt toch weer in de Kamer komt, kunt u het net zo goed in de microfoon zeggen, denk ik. Maar misschien vergis ik me. Maar goed, dat gezegd hebbende: de heer Roodnat.

De heer **Roodnat**:

Ik noem even het onderscheid tussen die 149 CAF-zaken en de 100 selecties. Dat zijn echt handmatig aangedreven selecties, waarbij we de eerste en tweede nationaliteit hebben opgevraagd. Dan is er het risicoselectiemodel, waarbij het niet gaat om eerste en tweede nationaliteit, maar om het al dan niet Nederlander zijn. Dat zit in het risicoselectiemodel. Het is een van de indicatoren, naast vele andere indicatoren die in de behandeling van de aanvraag worden meegenomen. Mijn collega zei het al: het is een zelflerend systeem. Dus hoe zwaar zo iets weegt in de tijd, kan ook nog wisselen. Maar ik denk wel dat dit onderscheid van belang is: bij de 149 CAF-zaken gaat het om de eerste en tweede nationaliteit, terwijl het risicoselectiemodel een belangrijke rol speelt bij de reguliere aanvraagprocedure, dus buiten de CAF-zaken, waarbij het al dan niet-Nederlander zijn verzwarend werkt in de beoordeling. Maar hoeveel zwaarder, kan in de tijd wisselen. Dat probeer je te berekenen, maar daar kwamen we niet geheel uit. Het weegt mee, maar hoe zwaar weten we niet.

De **voorzitter**:

Tot slot de heer Kuzu. Ik zie dat mevrouw Nijboer en mevrouw Lodders ook nog een vraag willen stellen over de tweede nationaliteit.

De heer **Kuzu** (DENK):

Ik kan me voorstellen dat de Auditdienst met name is geïnteresseerd in de vraag in hoeveel zaken dit weegt. Ik zit met name te bedenken hoe zo'n proces tot stand zou kunnen komen. Niet de vraag hoe, of hoe zwaar? Maar: hoe komt zo'n criterium er eigenlijk in dat een hoger risico zou kunnen vormen dan andere indicatoren in dat hele risicoselectieproces? Hoe?

De heer **Brouwer**:

Kijk, de onderzoeksvraag die wij moesten beantwoorden, was de volgende. Wij hebben onderzocht in hoeverre nationaliteit een bepaalde rol heeft gespeeld. Daar geven wij een antwoord op. De vraag die u stelt, gaat weer een stapje verder, maar dat maakt geen onderdeel uit van het onderzoek. Dat gaat een stap verder.

De **voorzitter**:

Dan moet u het daarmee doen, meneer Kuzu. De heer Nijboer heeft ook een vraag over de dubbele nationaliteit, neem ik aan.

De heer **Nijboer** (PvdA):

Dank voor uw openbare toelichting. Ik vind dat het zo hoort in het parlement en ik zal dan ook niet bij het volgende gesprek aanwezig zijn. Er is niet voor niets naar gevraagd. Het is zeer ernstig: discriminatie door de overheid. Artikel 1 van de Grondwet verbiedt dat. U stelt vast dat er 100 zoekopdrachten zijn uitgevoerd, en één zaak is echt geselecteerd op die dubbele nationaliteit. Dan vraag ik me af: hoe werkt dat risicoselectie-model, als dit zo wordt toegestaan? Is er dan niemand in vier jaar tijd die heeft gezegd: wat we hier aan het doen zijn deugt niet? Is dat niet ergens besproken in een van de vele documenten die u heeft gezien? Ik neem aan dat je niet op postcode mag selecteren, of gebeurt dat ook? Dat je in een bepaalde straat woont en dan meer controles krijgt?

De heer **Brouwer**:

Ik begrijp dat die vraag zo vanuit de Kamer gesteld wordt, maar u moet even de positie van de onderzoeker zien in dezen, die uiteindelijk een onderzoeksvraag te beantwoorden heeft, waarbij hij wat documenten ziet. Als wij iets doen, moeten wij dat doen op basis van echt onderzoek, met onderliggende documenten. Ik vind het moeilijk om daar nu uitspraken over te doen, terwijl ik maar een deeltje heb gezien. Dat kunnen wij gewoon niet. Wij kunnen wel de vragen beantwoorden zoals wij gedaan hebben. Dat hebben we in ons rapport gedaan. Dat kunnen wij zo goed mogelijk toelichten, maar dit zit daar een beetje aan de zijkant van naar mijn gevoel. Het is lastig om daar als onderzoeker een goede uitspraak over te kunnen doen.

De heer **Nijboer** (PvdA):

Ik stelde een heel feitelijke vraag, want ik snap best dat u hierover geen oordeel kunt geven: dat is aan politici. Alhoewel, discriminatie is voor iedereen verboden. Maar de feitelijke vraag is de volgende. Er is 100 keer waargenomen dat de dubbele nationaliteit onderdeel is geweest van de beoordeling van de aanvraag van de kinderopvangtoeslag. Dat heeft enorme consequenties voor mensen gehad. Heeft u nergens in de documenten aangetroffen dat iemand zei «dit is niet goed»? Dat is gewoon een feitelijke vraag. U hoeft ook niet te zeggen «waar of niet». Maar is er niemand geweest die ergens, in de mt-verslagen of anderszins, heeft gezegd: jongens, wat zijn we aan het doen, dit mag helemaal niet volgens de Grondwet?

De heer **Roodnat**:

Ik zal ingaan op dat risicoselectiemodel. Het is wel op initiatief van de Belastingdienst eruit gehaald. Er staat een bepaalde periode in ons rapport gedurende welke het al dan niet zijn van Nederlander een criterium is in dat risicoselectiemodel. Blijkbaar is de Belastingdienst zelf tot de conclusie gekomen «hé, daar moeten we mee stoppen». Die 100 opvragingen van de eerste en tweede nationaliteit in de CAF-zaken kwamen op mij over als standaardopvragingen. Ik heb niet in de dossiers van de CAF-zaken aangetroffen dat men iets heeft gedaan met die tweede nationaliteit, behoudens in de ene zaak die genoemd is. Het was een

opdrachtformulier met voorbedrukte opvragingen, en daar stond deze bij, ter informatie.

De **voorzitter**:

Mevrouw Van Kooten-Arissen.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen** (GKVK):

Dank, ik heb hier ook een vraag over.

De **voorzitter**:

Het gaat over nationaliteit, hè?

Mevrouw **Van Kooten-Arissen** (GKVK):

Ja, precies. U geeft aan dat er sprake is van een zelflerend systeem en dat niet-Nederlander zijn een selectie criterium is. U heeft niet kunnen berekenen hoe dat in de tijd zwaarder zou kunnen gaan wegen. Moet ik daar de conclusie uit trekken dat zo'n selectie criterium als niet-Nederlandschap nooit onderdeel zou moeten zijn van een zelflerend systeem, omdat je dan dit soort uitkomsten zou kunnen krijgen?

De **voorzitter**:

Wie van u? Tegelijk kan niet. De heer Brouwer.

De heer **Brouwer**:

Ja, natuurlijk, zou ik zeggen. Maar dat is wat ik als Nederlander zeg. Als onderzoeker zeg ik: weet je, wij hebben onderzoek gedaan en daarin hebben wij de vraag beantwoord. Dat is even niet het antwoord dat u nu zoekt, maar dat is het onderscheid dat ik maak.

De **voorzitter**:

Dan mevrouw Lodders over nationaliteit.

Mevrouw **Lodders** (VVD):

Ik heb toch even de vragen erbij gezocht. Volgens mij is de vraag: in hoeverre heeft nationaliteit als indicator een rol gespeeld en is dit beleid geweest of is het automatisch gebeurd? Ik richt mij even op de samenvatting van uw rapport. Daarin proef ik toch wel wat vragen, evenals in de antwoorden, ook bij u nog. U verwijst er dan wel naar dat het niet tot de scope behoorde, maar «we hebben niet kunnen vaststellen of er nog meer van dergelijke zoekopdrachten zijn uitgevoerd», staat letterlijk in uw samenvatting. Ik ben wel benieuwd naar die stap verder. Die tweede nationaliteit is één, maar als daarna komt dat er vervolgens op nationaliteit wordt gezocht – de eerste, tweede of een andere – ga ik ervan uit dat u daarover meer informatie zou willen hebben. Waarom is die extra informatie niet boven tafel gekomen?

De heer **Brouwer**:

Ik zit even te zoeken naar de samenloop met het rapport van de Autoriteit Persoonsgegevens, die net een stapje verder gaat dan wij doen. Wat wij gedaan hebben, is puur vragen beantwoorden en onze bevindingen weergeven. Die zijn dat dit risicoselectiemodel wordt gebruikt, welke query's er zijn en dat die in de dossiers zitten. Dat hebben wij vastgesteld, punt. Wat dat verder qua audits voor u betekent, is echt iets wat richting de Autoriteit Persoonsgegevens gaat, denk ik.

De **voorzitter**:

Dat was de nationaliteit. Ik kijk even naar de leden en ik roep op tot kortheid en bondigheid, want één kant van de tafel heb ik nog helemaal niet gehoord. Eerst de heer Omtzigt en dan mevrouw Leijten, kort.

De heer **Omtzigt** (CDA):

Niet in één zaak maar in 100 zaken zijn query's uitgevoerd op de dubbele nationaliteit. Heeft u kunnen achterhalen waarom die query's precies zijn uitgevoerd? Dus wat was het doel van het aankruisen en wat is er daarna mee gedaan? Zijn mensen geselecteerd in één bepaalde groep, waarbij de dubbele nationaliteit wel is gecontroleerd en de enkelvoudige niet? Of heeft u dat niet kunnen achterhalen?

De heer **Roodnat**:

We hadden het er net over dat we dat zouden kunnen toevoegen aan de vraag die u net stelde. We hebben het hier over CAF-dossiers. Mijn collega zei dat er door de Belastingdienst effort in gestoken is om zo compleet mogelijke dossiers te maken. Je ziet bepaalde categorieën dossiers, zoals CAF-dossiers die in behandeling zijn bij de FIOD. Dat zijn aanmerkelijk beperktere dossiers dan de CAF-dossiers die Toeslagen in beheer heeft. In ieder geval hebben we in 100 dossiers de selectie – of de aanvragen daarvoor – op eerste en tweede nationaliteit aangetroffen. U moet zich voorstellen dat het duizenden pagina's dossiers betreft. Er zitten ook mailwisselingen in van door de tijd heen. Binnen de mogelijkheden die wij hadden hebben we de dossiers doorgenomen. Daarbij hebben we gekeken naar: nu heb je die tweede nationaliteit geselecteerd, maar heb je er nou ook daadwerkelijk iets mee gedaan? Heb je bijvoorbeeld – zoals u zegt – extra gecontroleerd op een bepaalde nationaliteit? Of heb je die in een selectie laten vallen, terwijl je dat bij andere nationaliteiten niet doet? Voor het tweede deel hebben wij daarvoor geen aanwijzingen aangetroffen. We hebben gezien dat ze ze hebben geselecteerd. Waarschijnlijk zijn het er meer geweest dan 100, want sommige dossiers zijn wel heel beperkt. Maar we hebben geen aanwijzingen aangetroffen dat de Belastingdienst daar ook actief iets mee gedaan heeft. Het is hierbij wel zo dat wij het niet zien als het niet in het dossier zit.

De **voorzitter**:

De heer Omtzigt, heel kort.

De heer **Omtzigt** (CDA):

Wat bedoelt u met die laatste opmerking? Even voor het beeld. Van een aantal kinderopvanginstellingen, uit Almere of andere plekken, krijgen wij het beeld dat zij zeggen: wij zijn als instelling gecontroleerd en vooral van ouders met een dubbele nationaliteit werd de kinderopvangtoeslag stopgezet. Bij onze klanten met een enkelvoudige nationaliteit gebeurde dat niet. Dat is het verwijt. Volgens mij is dat vrij gemakkelijk na te gaan. Wij mogen, als Kamer, niet bij de individuele persoonsgegevens bij de Belastingdienst, en dat is maar goed ook. Soms willen we dat wel bij bedrijven, maar bij burgers snappen we waarom we dat niet doen. Maar wij willen graag weten: is er bij specifieke CAF-zaken, niet zijnde CAF-11, onderscheid gemaakt? In de trant van: wij zetten bij hetzelfde bureau van mensen met een dubbele nationaliteit wel de kinderopvangtoeslag stop, maar van mensen met een enkele nationaliteit niet. Heeft u er een duidelijk antwoord op of dat wel of niet gebeurd is, of kunt u dat niet zeker zeggen?

De heer **Roodnat**:

Wij hebben bij één CAF-zaak gezien, en dat hebben we ook gememoreerd in het rapport, dat er echt op een nationaliteit is geselecteerd. Bij de andere query's, waarbij standaard de eerste en tweede nationaliteit werd opgevraagd, hebben we in die dossiers daarvan geen aanwijzingen aangetroffen. Ik weet ook van de berichtgeving, maar ik beantwoord de vraag op basis van ons onderzoek. Er zijn geen aanwijzingen dat zij anders omgingen met ouders die een tweede nationaliteit hadden. Dat hebben wij niet aangetroffen.

De **voorzitter**:

Mevrouw Leijten nog over nationaliteit. Daarna ga ik naar mevrouw Lodders.

Mevrouw **Leijten** (SP):

Er wordt over de tweede nationaliteit gesproken en over het Nederlanderschap of het niet-Nederlanderschap. Waren dat wel twee verschillende zaken? Ik heb het volgende gehoord van ouders die hun dossier hebben gekregen, maar ik heb begrepen dat u die dossiers niet heeft ingezien, wat wellicht ook wel jammer is. Zij zeggen bijvoorbeeld: ik ben geboren in Rotterdam, ik ben gewoon Nederlander, maar in mijn hele dossier staat: die Turkse mevrouw, dat Turkse gezin. Is er dan wellicht uitgegaan van die tweede nationaliteit en is het Nederlanderschap vervallen? Heeft u daar dingen van gezien? U kunt wel zeggen dat het niet bepalend was, maar we krijgen wel iets te vaak terug dat er zo over wordt gesproken in de interne dossiers.

De heer **Roodnat**:

Wat wij hebben aangetroffen, ook in de vorm van vergaderverslagen, staat in ons rapport. Daar zie je ook wel dat er op een bepaalde manier over nationaliteiten wordt gesproken. Als je kijkt naar die CAF-dossiers en die 100 selecties, is de vraag, die u ook stelt, of er onderscheid is gemaakt tussen ouders die wel of geen tweede nationaliteit hadden. Dat hebben wij niet aangetroffen. Maar de Autoriteit Persoonsgegevens zal daar diepgaander naar kijken, denk ik.

De **voorzitter**:

Dat was het onderwerp nationaliteit, voorlopig. Dan mevrouw Lodders.

Mevrouw **Lodders** (VVD):

Er zijn heel veel vragen te stellen. Ik had nog een vraag over wat u heeft ervaren in de gesprekken die u ongetwijfeld met een aantal mensen binnen de dienst had, maar dat is misschien niet direct een bevinding van u. Laat ik een andere vraag kiezen. Ik lees in het rapport op verschillende momenten dat de informatie niet toereikend is of onvoldoende op orde is bij de Belastingdienst. U zegt dat het voor de berekening van de compensatiebetaling naar uw mening nodig is om de situatie per individuele burger in kaart te brengen en te beoordelen. Is er voldoende informatie om dat ook daadwerkelijk te doen, ervan uitgaande dat niet alle ouders alle informatie over deze tijd behouden hebben? Ik weet dat je dat wel moet doen, maar we kennen allemaal wel van onze privésituatie dat de administratie ook niet helemaal op orde is.

De heer **Brouwer**:

Nou, die van mij natuurlijk wel. Dat kon ik effe niet laten, sorry.

Wij hebben de opmerking gemaakt dat je naar het individuele dossier moet kijken om de compensatiebetaling te kunnen vaststellen. Wij hebben naar het CAF-bestand gekeken en daarna zijn we heel diep de dossiers in gegaan om die informatie te kunnen snappen. Toen zag je dat er sprake was van heel veel verschillende casuïstiek. Als je daar generieke maatregelen op gaat treffen en generieke compensatie gaat toekennen, loop je het risico dat er dingen niet goed gaan. De bedoeling van die individuele beoordeling is dat je het dossier in moet gaan om vast te kunnen stellen wat er al of niet mis is gegaan. Dat is echt iets wat heel nadrukkelijk uit ons onderzoek naar voren komt.

Het punt van de kwaliteit van de informatieverstrekking wil ik wel even loskoppelen. Je ziet wel dat het bij de CAF-zaken lastig was, omdat de informatie maar voor een deel in de primaire systemen zat. Men heeft dat voor een heel groot deel moeten opbouwen. Je ziet dat er bij dat opbouwen nog delen ontbraken; lees onze opmerking over het feit dat het

CAF-bestand voor 20% niet gevuld was. Ik weet wel dat de Belastingdienst heel druk bezig is om dat alsnog te gaan doen. Wij hebben ook gezien dat bepaalde informatie niet goed gevuld was, bijvoorbeeld interpretatieverschillen. Vooral bij handmatig is dat een issue dat wel kan spelen. Ik vind dat je die twee wel los van elkaar moet zien. Mijns inziens geven die dossiers wel een goede informatiebasis om die compensatiebetaling te kunnen doen.

Mevrouw **Lodders** (VVD):

Ik ga heel ver met u mee dat een generieke maatregel op basis van wat we nu allemaal hebben gelezen en gehoord, onverstandig zou zijn. Je kan dat niet als generiek beleid uitrollen over al die verschillende casussen. Maar ik blijf wel worstelen met het feit dat de informatievoorziening niet op orde is. Nogmaals, op het moment dat ouders hun informatie onvoldoende op orde hebben en zelf met de bewijslast moeten komen, ligt er dan wat bij de Belastingdienst om daar serieus op in te kunnen gaan?

De heer **Brouwer**:

Wellicht moet Jan dat even aanvullen. Als wij het puur over de CAF-zaken hebben, want daar gaat ons onderzoek over, als het gaat om dat CAF-bestand, dat de informatie bevat die een goede basis zou kunnen zijn voor die compensatiebetaling, dan zie je dat het voor een deel gevuld wordt vanuit de geautomatiseerde systemen. Dat is redelijk hard. Daarnaast heb je de onderdelen die handmatig gevuld zijn. Dat gaat bijvoorbeeld over de stopzetting voor beoordeling. Daar zag je dat er een aantal dingen niet goed in zaten. Daar hebben wij zelf een actie ingezet, zodat die informatie wel correct is, dus ik heb zelf het gevoel dat met die individuele beoordeling van het basisdossier die informatie er wel is. Volgens mij moet je daar een heel end mee komen.

De **voorzitter**:

Een aanvulling op de heer Brouwer. Gaat uw gang.

De heer **Roodnat**:

De Belastingdienst heeft speciaal voor de commissie-Donner en voor ons een CAF-bestand op persoonsniveau gemaakt. Om ook het gevoel te krijgen bij dat bestand zijn wij een paar keer naar het bronsysteem gegaan, het toeslagenverstrekkingensysteem. Dat biedt wel een goed beeld van de beslissingen en de stappen bij documenten, per CAF-zaak, per burger. Het is inderdaad zoals Arno zegt: je zou per ouder een andere tijdlijn kunnen tekenen. Het is echt wel maatwerk per ouder om tot een beslissing te komen wat passend is. Daarom is inderdaad ons advies om vooral gebruik te maken van het toeslagenverstrekkingensysteem om een beeld te vormen van de desbetreffende ouder, samen met die ouders, om tot een zo passend mogelijke oplossing te komen.

De heer **Edgar Mulder** (PVV):

Klopt het dat u in uw onderzoek heeft gekeken of de Belastingdienst ook aan de privacywet heeft voldaan? Is dat een aspect dat meespeelt? Helemaal niet?

De heer **Brouwer**:

Dat maakt nu geen onderdeel uit van de onderzoeksvraag.

De heer **Edgar Mulder** (PVV):

Oké. Hoe kan het dat u in het onderzoek helemaal niets bent tegengekomen als zwarte lijsten? Dat gaan we straks ook nog aan meneer Donner vragen.

De heer **Roodnat**:

We hebben daar geen onderzoek naar gedaan, maar we zijn het wel tegengekomen. Als je in ons rapport kijkt naar de CAF-zaken, dan zie je dat je op drie manieren de behandeling kunt inzetten: geen verhoogd risico, een verhoogd risico of een frauderisico. Op het moment dat je het meest stringente traject inzet, waarbij de behandelaar een frauderisico onderkent, vindt er tevens een registratie plaats in het FSV-systeem. Dat hebben we als zodanig in het rapport genoemd, dus dat die koppeling er is. Maar u heeft gelijk: wij hebben geen onderzoek gedaan naar de zwarte lijst, c.q. het FSV-systeem.

De heer **Edgar Mulder** (PVV):

Een afrondende vraag. U hebt net gezegd dat u meermalen gesproken heeft met de commissie-Donner. Ook in dat rapport hebben we hierover geen informatie ontvangen. Heeft u overleg met de commissie gehad over de vraag hoe het kan dat zaken als bijvoorbeeld de tweede nationaliteit of een zwarte lijst ook in het rapport van de commissie-Donner niet voorkomen?

De heer **Brouwer**:

De primaire gesprekken die wij met de commissie-Donner hebben gevoerd gingen met name over het CAF-bestand en de informatie die daaruit te genereren was. Dan ga ik weer even terug naar de centrale vraag die wij te beantwoorden hadden: als we naar de CAF-11-zaken kijken, voor welke overige CAF-zaken werden dan dezelfde criteria gehanteerd? Waarbij is op gelijke wijze gehandeld? De gesprekken met Donner lagen met name op dat vlak.

De **voorzitter**:

Dan kom ik bij de heer Van Weyenberg ... O, toch de heer Mulder nog. U zei «een afrondende vraag».

De heer **Edgar Mulder** (PVV):

Dat klopt, maar het antwoord stelt mij teleur. Laat ik het zo zeggen. U stelde eerder vandaag dat de commissie-Donner juist een etage verder is gegaan dan u met uw onderzoek. U zegt «het was niet onze opdracht en we hebben het niet onderzocht», maar u stelt dat de opdracht aan Donner wat dieper ging en wat breder was. Waarom is het daar dan niet naar voren gekomen?

De heer **Brouwer**:

Ik vind primair dat de commissie-Donner daar natuurlijk zelf een antwoord op moet geven, maar de focus van de commissie-Donner lag ook op de CAF-zaken en niet zozeer op het FSV-systeem.

De heer **Roodnat**:

Ik ben het helemaal met de heer Brouwer eens. Als ik de gesprekken met de commissie-Donner terughaal, dan merk ik op dat daarin de vergelijkbaarheid centraal stond. Zoals wij al eerder zeiden, waren de tijdlijn en de privacyaspecten eigenlijk geen onderwerp van gesprek. Maar u zou het ook aan de heer Donner kunnen vragen. Dus Donner is echt verdergegaan met de vraag wat nou vergelijkbare CAF-zaken zijn.

De **voorzitter**:

Dan de heer Van Weyenberg.

De heer **Van Weyenberg** (D66):

Dank voor uw komst naar dit gesprek in de openbaarheid. Ik zou graag op twee thema's willen doorvragen, die we vanmiddag al eerder aan de orde hebben gehad. Het eerste is de dubbele nationaliteit. U zei daarover: we

hebben 100 zoekopdrachten gevonden. Bij een daarvan is dit ook als criterium gebruikt voor handelingen van de Belastingdienst. Mogelijk waren er meer dan 100, maar dat is niet helemaal duidelijk. Nou hebt u volgens mij ook gewoon gesprekken gevoerd. Hebt u daarin ook doorgevraagd: zijn er nou meer dan 100 en kunt u ons garanderen, Belastingdienst, dat er in die 99 andere gevallen niet is gehandeld op basis van die uitvraag? U schrijft: we weten het niet en kunnen het niet met zekerheid stellen, want de dossiers ontbreken. Maar u hebt natuurlijk ook gesprekken gevoerd. Hoe is dit in de gesprekken met de medewerkers dan gegaan, zowel wat betreft de vraag wat er in die andere 99 zaken is gebeurd als de vraag of er in meer dan 100 zaken een uitvraag naar de dubbele nationaliteit is gedaan?

De heer **Roodnat**:

Wij hebben uiteraard de Belastingdienst wel geconfronteerd met deze bevindingen. Zij hebben alles in het werk gesteld om de dossiers zo compleet mogelijk te laten zijn. Maar zoals ik al zei: op het moment dat een bepaalde aanvraag voor een selectie of de uitkomst van een selectie niet in het dossier zit of niet beschikbaar is en zij het ook niet meer kunnen vinden, zien wij dat niet. Uiteraard hebben wij ze wel de volgende vraag gesteld. Wij hebben inderdaad 100 selecties gezien waarbij ook de tweede nationaliteit is opgevraagd. Heeft dat in hun verdere behandeling een rol gespeeld? Het antwoord was nee. Maar dat is natuurlijk niet het enige waar wij ons op hebben gebaseerd. Binnen de mogelijkheden die wij hebben, hebben we de dossiers ingezien en hebben we bekeken of men iets met die tweede nationaliteit heeft gedaan. Zoals ik al zei: dat hebben wij niet aangetroffen.

De heer **Van Weyenberg** (D66):

Mijn tweede thema gaat over dat voor mij heel mistige gebeuren dat er vijf jaar geleden eigenlijk al een oplossing had kunnen komen als er wat was gebeurd met de noodkreet van de Belastingdienst naar de opdrachtgever, het Ministerie van Sociale Zaken. U zei net in reactie op de vragen van collega Bart Snels dat u niet naar Sociale Zaken hebt gekeken. Maar u hebt wel gepraat met medewerkers van de Belastingdienst. Welk beeld hebt u daaraan overgehouden? Zij hebben een soort noodkreet geslaakt en daar is vervolgens niets meer mee gebeurd. Ik blijf dit een buitengewoon pijnlijk onderdeel vinden van deze al heel pijnlijke affaire. Vijf jaar geleden werd zowel het probleem als de mogelijke oplossing al gedeeld met de opdrachtgever. Dat is daar gewoon blijven liggen.

Mijn tweede vraag is de volgende. Als ik nou echt wil weten wat er is gebeurd tussen de twee ministeries en bij het Ministerie van Sociale Zaken, dan zegt u eigenlijk: dan moet u een apart onderzoek laten doen, inclusief gesprekken daar. Want in de gesprekken die u heeft gevoerd heeft u geen indicaties gekregen die een nader licht werpen op de vraag waarom dit nou binnen Sociale Zaken uiteindelijk geen opvolging heeft gekregen en het is verzand, in de woorden van het rapport van de commissie-Donner.

De heer **Brouwer**:

Wij hadden even overleg nodig, want het is gewoon een lastige vraag. Wij hebben dat lijntje gezien. Misschien is dit het beste uit te leggen aan de hand van de context waarin dit speelde. Dit was ook de periode waarin de Bulgarenfraude speelde. Dan zie je dit verhaal eigenlijk een beetje ondersneeuwen, onder het motto: we moeten met z'n allen weer wat strakker in de leer zijn. Dat is hetgeen wat hier gebeurde en wat volgens mij ook een beetje de context weergeeft waarom dit lijntje niet verder is doorgezet. Dat is het beeld dat bij ons is blijven hangen.

De heer **Van Weyenberg** (D66):

Wat ik zo ingewikkeld vind, is het volgende. We hebben een aantal documenten van de Staatssecretaris van Sociale Zaken gekregen. Dan krijg je een beetje een gevoel van Sherlock Holmes. Dat gaat dan tot en met nota's die er wel zijn, maar niet zijn verstuurd en gespreksverslagen waar wij allemaal conclusies uit gaan trekken. Maar u zegt eigenlijk: als u dat preciezer wilt weten, moet u daar separaat naar vragen. U hebt bijvoorbeeld geen interviews gehouden met medewerkers van het Ministerie van SZW die betrokken waren bij dat contact tussen Financiën en SZW. Dat heb ik dan toch goed begrepen?

De heer **Brouwer**:

Nee, wij hebben niet met medewerkers van SZW gesproken.

De **voorzitter**:

Dan ga ik naar de heer Nijboer.

De heer **Nijboer** (PvdA):

Ik heb nog een korte vervolgvraag over de discriminatie. In het antwoord van zojuist hoorde ik dat de Belastingdienst eigenlijk zelf al actie heeft ondernomen, maar ik stel wel vast dat het vier jaar lang plaatsvond, van 18 april 2014 tot 22 oktober 2018. Buiten uw onderzoek om kregen wij vorige week berichten dat het nog steeds plaatsvond en pas afgelopen zaterdag is stilgezet. Mijn vraag is dus nog een keer: kwam u zelf in de documenten, in een gespreksverslag of in een ander memo tegen dat mensen zeiden: dit is niet in de haak; dit deugt niet en wij vinden dat dit niet door de beugel kan? Heeft u dat gezien?

De heer **Brouwer**:

U ziet al: we zitten echt in het geheugen te graven naar wat wij wel of niet hebben gezien. Die vragen zijn voor ons heel lastig te beantwoorden, want in ons onderzoek is dit niet specifiek een object van onderzoek geweest. Dat maakt het lastig. Wij hebben natuurlijk duizenden documenten doorgenomen. Daar staat allerlei informatie in. Maar laten we het dan zo formuleren: het is niet pregnant naar voren gekomen. Dat is wat je hier wel kunt zeggen, maar verder dan dat kunnen we daarin niet gaan, omdat het geen onderzoeksobject geweest is en omdat we daar dus niet primair op gefocust zijn geweest.

De **voorzitter**:

Dan mevrouw Van Kooten-Arissen. Zij had de vraag eigenlijk al gesteld. Ik neem aan dat de heren Brouwer en Roodnat die vraag hebben onthouden, maar ik geef mevrouw Van Kooten-Arissen het woord.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen** (GKVK):

Ja, ik had een vraag over de conceptversies. Follow the Money heeft een andere versie in handen gekregen. Daarin staat een andere zinsnede over niet-Nederlandschap. Het is algemeen bekend dat er door het ministerie en de onderzoekers jammer genoeg onderhandeld wordt over de eindversie van een rapport. Kunt u daar iets over zeggen?

De heer **Brouwer**:

Nou, het woord «onderhandelingen» zou ik als gerespecteerd onderzoeker niet in de mond willen nemen. Het laatste woord telt. De rapportage die wij uitbrengen, is hetgeen waar het in staat. Alle concepten die er zijn, zijn eigenlijk flauw, want dan moet de afronding van het onderzoek nog plaatsvinden. Daar lopen dus nog allerlei zaken en daar worden feiten gecheckt. Daar gebeurt dus nog van alles in. Ik vind het dus ingewikkeld om daar iets over te zeggen. Ik wil ook even gememoreerd hebben dat wij een conceptrapportage zien als een vorm van interne beraadslaging. Dat

is eigenlijk geen onderwerp om met de Kamer te delen. Het laatste woord telt. Als er in de laatste rapportage niets meer over staat, dan is het dus ook geen issue.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen** (GKVK):

Dus ik begrijp dat er geen communicatie is geweest tussen het ministerie en de onderzoekers over de eindversie en de daarin getrokken conclusies en dat het ministerie daar geen invloed op heeft gehad.

De heer **Brouwer**:

Er vindt inderdaad wel hoor- en wederhoor plaats. Dat vindt plaats op basis van de feiten zoals die hier liggen. Daar vindt de discussie over plaats.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen** (GKVK):

Zou u misschien kunnen toelichten waarom de zinsnede over het niet-Nederlandschap in de eindversie ontbreekt en wat de overwegingen daarvoor waren?

De heer **Brouwer**:

Wij zouden deze vraag inhoudelijk kunnen beantwoorden, maar ik vind de vraag principieel niet juist, omdat wij in principe niet over conceptrapportages praten. Wij kunnen een discussie voeren over de eindrapportage wanneer we die hebben uitgebracht. Zodra we het over concepten hebben, zitten we in een vorm van interne beraadslaging. Ik vind niet dat wij daar die verantwoording over hoeven af te leggen.

De **voorzitter**:

Op dit punt eerst de heer Van Weyenberg. Was mevrouw Van Kooten trouwens klaar? Zij geeft aan dat zij klaar is. Dan de heer Van Weyenberg.

De heer **Van Weyenberg** (D66):

U gaat natuurlijk over uw eigen antwoorden. Ik probeer het dus via een andere aanvliegroute met dezelfde vraag. Is uw stelling dat u elke aanpassing die u heeft gedaan, alleen en uitsluitend hebt gedaan omdat u daar zelf inhoudelijk van overtuigd bent en niet omdat u daar op enigerlei wijze druk ervoer?

De heer **Brouwer**:

Het antwoord daarop is ja.

De **voorzitter**:

Dat is helder. Dan ga ik naar rechts. Ik zag de heer Omtzigt als eerste.

De heer **Omtzigt** (CDA):

Dat neemt wat kou uit de lucht weg, maar waarom stond het dan wel in de conceptrapportage en niet in de eindrapportage? Nu dit toch in de openbaarheid gekomen is, ben ik daar eigenlijk toch best wel benieuwd naar.

De heer **Roodnat**:

We hebben even overleg gehad. Mijn collega heeft er natuurlijk helemaal gelijk in dat we niet over conceptrapportages praten, maar daar is bij deze conceptrapportage blijkbaar wel veel behoefte aan. We gaan haar dus gewoon toelichten. Ik kijk met name naar u, mevrouw Van Kooten-Arissen, want u stelde deze vraag. In het conceptrapport werd gerefereerd aan zes CAF-zaken waarbij nationaliteit een rol zou hebben gespeeld. Daar stond ook bij dat dat vijf CAF-zaken getriggerd werden door het gebruik van een IP-adres. Wat houdt dat in? Dat houdt in dat er een signaal binnenkomt, bijvoorbeeld vanuit Logius, in dit geval bij Toeslagen, dat er

heel veel aanvragen zijn via dat IP-adres en dat misbruik wordt vermoed: «Toeslagen, kijk eens wie er gebruikmaken van dat IP-adres.» Dat waren er vijf. Bij eentje werd rechtstreeks op een nationaliteit geselecteerd. Ons rapport ondergaat ook een kwaliteitstoets. De kwaliteitstoetsers zei: dat soort verzoeken – wie zit er achter dat IP-adres? – zie je blijkbaar wel meer. Ja, die verzoeken zijn er meer. Vaak wordt het in Nederland gebruikt. In dit geval zag je dat van dat IP-adres gebruik werd gemaakt door ouders van een andere nationaliteit, dus in het buitenland. Maar dat vonden wij in het intern beraad toch iets anders. Hier was de trigger dus een IP-adres. Dan ga je kijken wie daar gebruik van maakt. In dit geval kwam je vijf keer een buitenlandse nationaliteit tegen. Vandaar dat we in het intern beraad hebben gezegd: dat zet lezers op het verkeerde been, want dan lijkt het net alsof hier etnisch geprofileerd is, terwijl de ingang het IP-adres was. Die andere situatie, waarbij de ingang echt de nationaliteit was, hebben we laten staan. Wij onderhandelen niet met de klant. Zo werkt het niet; dat zei mijn collega ook al. Maar het is wel zo dat onze rapporten intern diepgaand worden getoetst en besproken. Daar is dit uitgekomen.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen** (GKVK):

Ik ga een beetje op de stoel van de onderzoeker zitten, maar was het dan misschien toch niet handiger geweest om die suggestie juist weg te nemen door dingen uit te leggen? Dan houd je het wel in het rapport, maar leg je uit waarom je niet uitkomt op etnisch profileren. Want nu laat je het weg, maar blijft het wel boven het rapport hangen en er zijn ook heel veel vragen over. Had het dan niet juist beter uitgelegd kunnen worden?

De heer **Brouwer**:

Ware het niet dat de meest logische weg is dat wij alleen over de eindrapportage praten en niet over concepten. Dat is hierbij natuurlijk een beetje het punt.

De **voorzitter**:

Dan zijn we bijna aan het einde van dit gesprek. Mevrouw Leijten nog.

Mevrouw **Leijten** (SP):

Ik vond het een heel heldere uitleg. U zei dat jullie dat niet wilden opnemen omdat de eerste ingang een andere aanleiding was om deze mogelijke facilitator te gaan onderzoeken. Daarom is het dus niet opgenomen. Maar wordt daarna dan niet de stap genomen om, als je binnen bent, in die groep ook nog even te kijken naar de mate van de tweede nationaliteit, waardoor je overrepresentatie krijgt van bijvoorbeeld mensen met een dubbele nationaliteit?

De heer **Roodnat**:

Ik verwijs toch naar een eerder antwoord, want ook hier zie je weer die tweede nationaliteit terugkomen. Ik meen ook te begrijpen dat u andere aanwijzingen heeft over het gebruik van de tweede nationaliteit, maar dit valt eigenlijk onder onze generieke controle die we op die dossiers hebben gedaan. Je ziet hier dat die tweede nationaliteit naar voren komt, maar is daar nou actief gebruik van gemaakt? Ik verwijs toch even naar een eerder antwoord: wij hebben dat echt niet gezien; nee.

De **voorzitter**:

Nog heel kort mevrouw Leijten. Dan gaan we dit gesprek beëindigen.

Mevrouw **Leijten** (SP):

Fijn dat het nog heel even mag, voorzitter. Ik heb dat antwoord eerder gehoord en daarom heb ik die vraag niet eerder gesteld, maar ik wil het toch nog even helemaal helder hebben. De tweede nationaliteit kan

bepalend zijn voor het starten van een onderzoek, maar kan ook bepalend zijn voor de uitkomst van het onderzoek. Als het dan niet bij de start bepalend was, heeft u dan aangetroffen dat die tweede nationaliteit een rol heeft gespeeld bij de uitkomst, dus bij het gedrag om iets wel of niet aan te pakken?

De heer **Roodnat**:

Het is goed dat u dat onderscheid maakt. We hebben dus bij één onderzoek gezien dat er bij de start echt geselecteerd is op een nationaliteit. Bij de andere situaties waarin de nationaliteit werd opgevraagd, hebben we gekeken of dat de aanpak of de uitkomsten op enigerlei wijze heeft beïnvloed of dat er onderscheid is gemaakt in intensiteit van beoordeling. Dat hebben wij niet aangetroffen. Maar ik zeg daar tegelijkertijd bij dat de dossiers niet compleet hoeven te zijn. Als er mails zijn die daar wel op duiden en als die niet in het dossier worden opgenomen, dan hebben wij ze niet gezien.

De **voorzitter**:

Dank. Dan dank ik de heren Brouwer en Roodnat hartelijk voor dit openbare gesprek. Ik schors deze gesprekken. Over een kwartier gaan we verder met de Adviescommissie uitvoering toeslagen, ook wel bekend als de commissie-Donner. Dat is een besloten gesprek. Ik zie dat de heer Omtzigt per se nog een vraag wil stellen.

De heer **Omtzigt** (CDA):

Ja, ik heb gewoon nog een paar simpele feitelijke vragen. Zouden we die gewoon kunnen opsturen naar de ADR en zou de ADR genegen zijn om die te beantwoorden?

De **voorzitter**:

Ik zie geknik. Die komen dus ook nog. Nogmaals hartelijk dank voor dit gesprek. We gaan om 15.45 uur verder. Mevrouw Lodders.

Mevrouw **Lodders** (VVD):

Voorzitter, u zegt nu een werkwijze toe. Ik denk dat het daarbij belangrijk is dat de hele commissie de gelegenheid krijgt om feitelijke vragen te stellen. Ik hoor niet dat dat niet zo kan, maar dat zou ik wel even willen concluderen. Maar dan is het ook belangrijk dat we de uitkomst wel hebben voordat het debat plaatsvindt.

De **voorzitter**:

Deze toevoeging van mevrouw Lodders begrijp ik. We gaan dus even kijken hoe we deze procedure zo aan de vork steken dat elk lid dat feitelijke vragen heeft, die vragen nog kan stellen.

Dan kom ik nu écht bij het einde van dit gesprek. Nogmaals hartelijk dank.

Sluiting 15.33 uur.